

Analiza razloga koji utiču na upis strukovnih master studija

Miloš Kosanović, Slavimir Stošović

Visoka tehnička škola u Nišu

Niš, Srbija

milos.kosanovic@vtsnis.edu.rs, slavimir.stosovic@vtsnis.edu.rs

Sažetak— Cilj ovog istraživanja je da utvrdi koliko studenata treće godine strukovnih studija želi da upiše master strukovne studije, koji su faktori koji utiču na njihovu odluku i kako bi oni želeli da studije budu organizovane. Istraživanje treba da odgovori i na pitanje da li postoji statistički značajna razlika između studenata koji pripadaju različitim generacijama.

Ključne reči – strukovne studije, master studije

I. UVOD

Promene u načinu života usled korišćenja interneta i mobilnih telefona, kao i sticanju i korišćenju znanja, zahtevaju od nas da prilagodimo način na koji „učimo“. Usled toga, jedan od retkih sektora koji se konstanto nalazi u statusu reforme u gotovo svim zemljama sveta jeste sektor obrazovanja. Potražnja za novim znanjima i novim sposobnostima koje se traže na tržištu rada zahteva promenu modela i strukture obrazovanja pa se sve češće, pored formalnog, pominje i značaj neformalnog obrazovanja.

Strukovno obrazovanje u odnosu na tradicionalno akademsko obrazovanje još uvek je u fazi razvoja i integracije u oblast Evropskog visokog obrazovanja (EHEA – *The European Higher Education Area*). Štaviše, izgleda da ne postoji tačan konsenzus u okviru zemalja Evropske Unije šta tačno strukovno obrazovanje predstavlja. Naročiti problem predstavlja i nedostatak odgovarajućih kvalifikacija usled čega studenti profesionalnog obrazovanja imaju problem kako na tržištu rada, jer kompanije ne prepoznaju kvalifikaciju odnosno diplomu, tako i prilikom apliciranja kod drugih država koje ne mogu da nostrifikuju ili prevedu diplomu.

Procenjuje se da je broj studenata osnovnih i specijalističkih strukovnih studija u Srbiji u porastu. U uporednoj analizi objavljenoj u okviru projekta TEMPUS [1] Srbija trenutno ima 65 akreditovanih institucija koje pružaju uslugu strukovnog obrazovanja, od čega je 48 državnih, a 17 privatnih. Svake godine strukovne studije upiše oko 20.000 studenata, a ukupan broj studenata strukovnih studija na svim godinama je oko 50.000 ili oko 21% ukupnog broja studenata u republici Srbiji.[1]

Zvanje *master strukovnih studija* prvi put se spominje u Zakonu o izmenama i dopunama Zakona o visokom obrazovanju koji je objavljen u Službenom glasniku RS broj

99/2014 od 11.9.2014. godine, a stupio na snagu 19.9.2014. godine, a kasnije i u strategiji razvoja obrazovanja [2]. Međutim, da bi one mogle da budu sprovedene bilo je neophodno doneti i standarde za akreditaciju, kao i pravilnik o listi stručnih i akademskih zvanja. Taj pravilnik, koji sadrži i master strukovne studije, usvojen je i objavljen u Službenom glasniku RS broj 100/2016 dana 13. decembra 2016. godine. Ovim su se otklonile i sve pravne prepreke za akreditaciju i uvođenje strukovnog mastera u republici Srbiji.

Koliko je autoru rada poznato, do sada nije vršena studija zainteresovanosti studenata za upisivanje ovog novog nivoa studija, kao ni razloga na osnovu kojih se oni odlučuju da ih upišu. Prikupljanje reprezentativnog uzorka predstavlja naročiti problem. Cilj ovog rada je da istraži zainteresovanost studenata za upis mastera strukovnih studija iz oblasti informacionih tehnologija, kao i razloge za i protiv upisa koji su najprisutniji kod studenata. Drugi cilj je da izvrši uporednu analizu odgovora dve različite generacije studenata treće godine smera savremene računarske tehnologije (SRT) u Visokoj tehničkoj školi u Nišu u razmaku od tačno godinu dana, i zaključi da li među njima postoje značajne statističke razlike..

II. PLANIRANJE ISTRAŽIVANJA, SUBJEKTI I METODOLOGIJA

Visoka tehnička škola u Nišu (VTŠ) odabrana je za ovakvu vrstu istraživanja zbog činjenice da sadrži smer za savremene računarske tehnologije, a ujedno je i direktno zainteresovana za rezultate ovog istraživanja kao i sve ostale akademske i neakademske institucije koje su na bilo koji način učestvovala ili bile zainteresovane za akreditaciju strukovnog mastera iz oblasti informacionih tehnologija. Istraživanje bi moglo da posluži i tako što će ukazati na faktore koji utiču na to da studenti upišu master strukovne studije, te im omogućiti da daju smernice prilikom kreiranja strukture i sadržaja studijskih programa. Deo ankete, kao i izbor pitanja, delimično je urađen po uzoru na anketu koju je sprovela Asocijacija Univerziteta Evrope (EUA) koja je sastavni deo detaljne studije o stanju različitih master studija u zemljama Evrope i koja je objavljena 2009. [3]

Kako bi se bolje razumeli razlozi zbog kojih se studenti odlučuju ili ne odlučuju za upis strukovnog mastera, kao i da li su uopšte upoznati sa time šta master strukovne studije predstavljaju, obavljen je intervju sa 6 studenata, gde je svaki

od studenata pripadao različitoj studijskoj grupi u Visokoj tehničkoj školi u Nišu. Na osnovu toga sastavljena su pitanja otvorenog i zatvorenog tipa i napravljena je elektronska verzija ankete. Prilikom kreiranja pitanja vodilo se računa o razlozima koji bi uticali da se studenti odluče da upišu master strukovne studije, kao i koji aspekti ili razlozi su im manje ili više bitni. Istraživanje bi trebalo da ukaže i to da li postoji razlika između odgovora studenata treće godine SRT smera koji su anketu popunjavali 2015. godine i godinu dana kasnije. Svrha istraživanja je i da odredi takozvani polazni prag u odnosu na koji se kasnije može meriti da li je želja za upisom master studija porasla ili se smanjila, kao i ustanoviti posledice određenih strategija ili koraka koje su visoke škole ili druge institucije preduzele prilikom kreiranja sadržaja studijskih programa.

Istraživanje je sprovedeno u dogovoru s direktorom Visoke tehničke škole u Nišu tako što su studenti držanja nastave u laboratoriji na početku časa zamoljeni da popune anketu elektronskim putem. Samo popunjavanje trajalo je oko 20 minuta. Popunjavanje ankete vršeno je dva puta i to 2015. i 2016. godine sa studentima samo treće godine studija i bilo je dobrovoljno i anonimno. Usled nedostatka vremena ili volje par studenata nije korektno ili kompletno popunilo anketu i takvi odgovori su odbačeni. Odbacivanje je vršeno po više kriterijuma. Glavni kriterijumi su bili:

- Među odgovorima nedostaju osnovni podaci kao što su godina rođenja, pol, godina studija ili oblast studiranja, ili nedostaje odgovor na više od 80% pitanja;

- U delu u kome se od studenta traži da oceni ocenom od 1 do 5 koliko su im bitne određene činjenice za upis master studija, anketirani student je zaokružio sve jedinice, ili sve petice ili je potpuno preskočio popunjavanje ovog pitanja.

Od ukupnog broja popunjenih anketa kojih je bilo 34 u 2015. godini i 32 u 2016. godini, nakon odbacivanja par anketa, slučajnim odabirom odabrano je po 29 predstavnika iz svake od grupa koji su dalje analizirani. Među 58 odabranih anketiranih studenata čije su ankete uzete za dalju analizu, par njih je preskočilo neko od pitanja u anketi, najčešće jedno od Likertovih pitanja iz trećeg dela koji se tiču ocene faktora koji utiču na želju da se upišu master studije. Problem odgovora koji nedostaju poznat je u literaturi [4] (koji se dalje poziva i na rad Tabačnikove i Fidelove iz 2001) i generalni savet je da ukoliko oni ne prate nikakav obrazac i ako ukupan broj odgovora koji nedostaje nije veći od 5% po pitanju, oni ne utiču na rezultate istraživanja. S druge strane, isključivanje anketa s jednim neodgovorenim pitanjem iz analize značilo bi da se gubi značajna količina korisnih podataka.

Kako bi rezultati statističke analize bili reprezentativni i validni preporučuje se da broj studenata u nekoj grupi bude bar 30 [5]. Autori kao što su Vajnberg and Abramovic [4] tvrde da veličine uzoraka veće od 30 eliminišu potrebu za proverom da li su podaci raspoređeni po normalnoj raspodeli. Pa ipak, postoje i drugačija mišljenja i zato u radu nisu korišćeni testovi koji zahtevaju normalnost podataka. Za dobijeni skup popunjenih anketa možemo reći da je statistički reprezentativan jer grubo predstavlja tri četvrtine ukupnog broja studenata treće godine SRT smera. Odbacivanje anketa nije narušilo statistički

uzorak. Posebna strategija za odabir uzoraka (*sampling*) nije upotrebljena jer je odbačeno svega par anketa.

TABELA I. UZORAK ANKETIRANIH STUDENATA U ODNOSU NA UKUPAN BROJ STUDENATA U VTŠ NIŠ

	SRT 2015	SRT 2016
Broj anketiranih studenata	34	32
Broj odbačenih	5	3
Broj izabranih za dalju analizu	29	29

Upitnik, koji su popunjavali ispitanici, sastojao se iz tri dela. Deo pitanja baziran je na podacima o različitim modelima strukovnih studija u Evropi koji je opisan u izveštaju [6]. Prvi deo činila su pitanja o opštim informacijama o studentima i ona su pri statističkoj obradi tretirana kao nominalne promenljive. To su pol i godina rođenja, stepen obrazovanja roditelja, oblast studija, prosečni prihod porodice studenta, prosečna ocena u toku studiranja, radni status studenta, prosečan broj sati nedeljno proveden u školi, prosečan broj sati nedeljno posvećen učenju, prosečan broj sati proveden na nekom poslu za koji student dobija novčanu nadoknadu. Druga grupa pitanja obuhvatala je pitanja koja se tiču master studija i ona su pri statističkoj obradi tretirana kao nominalne promenljive. Treća grupa pitanja obuhvatala je ocenu faktora koji bi pozitivno uticali na studenta da upiše master studije na skali od 1 do 5 (Likertova skala) i ona su pri statističkoj obradi tretirana kao promenljive sa skalom. Faktori koji bi potencijalno mogli da utiču na studenta predstavljeni su u tabeli 2:

Za sprovedeno istraživanje kaže se da je kvantitativnog tipa. Za obradu rezultata korišćen je SPSS softver, a kao literatura za rad s ovim softverom korišćena je pre svega knjiga [7]. Svi prikupljeni podaci mogu se smatrati neparametarskim (*non-parametric*) jer su prikupljeni pomoću anketa, a ujedno i većina promenljivih spada u kategoriju nominalnih i ordinalnih promenljivih. Statistička analiza sprovedena je standardnim postupkom izračunavanja verovatnoće pojave pojedinih parametara, varijabiliteta podataka, kao i mere uzajamne zavisnosti putem određivanja stepena korelacije. Zaključivanje o validnosti razlika između pojedinih parametara i njihovih verovatnoća dobijen je primenom odgovarajućih neparametarskih testova i to: χ^2 testa (HI kvadrat testa) za proveru nezavisnosti promenljivih, „Kronbahova alfa“ testa za proveru unutrašnje konzistencije i Man–Vitnijevog U-testa za proveru razlika, odnosno korelacije između odgovora dve grupe anketiranih. Za nivo pouzdanosti uzeta je vrednost od 5%, koja se i najčešće preporučuje u literaturi. [5][4] Rezultati su prikazani tabelarno ili grafički.

Studentov t-test, Kolmogorov-Smirnov test i paket ANOVA testova za ispitivanje varijanse razmatrani su i na kraju odbijeni kao odgovarajuće rešenje za statističku analizu jer su ovi testovi pre svega namenjeni za parametarske podatke i najčešće zahtevaju normalnu raspodelu podataka, što kod našeg uzorka nije bio slučaj.

III. REZULTATI

Kada se radi o mobilnosti, anketirani studenti sa evropskih univerziteta prijavili su da je samo njih 16% promenilo svoju oblast studiranja prilikom prelaska sa osnovnih na master

studije. Takođe, njih 30% je prijavilo da je prilikom upisa mastera promenilo akademsku instituciju. [3] Za razliku od Evrope, samo 5% studenta VTŠ-a bilo bi spremno da promeni oblast studiranja, dok bi 12% studenata htelo da deo svojih studija obavi u drugoj instituciji, što podrazumeva ili upis studija u drugoj instituciji ili obavljanje stručne prakse u nekom preduzeću koje bi se računalo kao deo studija. Iz navedenih podataka može se zaključiti da je jako malo studenata zainteresovano za bilo koji oblik mobilnosti, a razlozi verovatno leže u nepoznavanju stranih jezika, inertnosti ili jednostavno nespremnosti da se izađe iz zone komfora.

Što se tiče učestvovanja studenata u nastavi i istraživanju u Evropi, samo 21% akademskih institucija prijavilo je da u okviru sadržaja master studija nemaju uključen istraživački rad koji student treba da obavi u okviru svojih studija. [3] Studenti sa SRT smjera izjasnili su se u anketi da bi rado učestvovali u nastavnim i istraživačkim aktivnostima. Čak njih 70% bi volonterski radilo na realnim projektima, njih 64% bi učestvovalo u nastavi, a njih 53% bi učestvovalo u istraživačkom radu. U slučaju da za to dobiju novčanu naknadu taj broj bi bio i znatno veći. Iz ovih podataka možemo zaključiti da kod studenata postoji spremnost da budu uključeni kako u nastavne tako i u istraživačke aktivnosti i da bi budući programski sadržaji master studija trebalo na to da obrate posebnu pažnju.

TABELA II. UČESTVOVANJE STUDENATA U NASTAVI, PROJEKTIMA I ISTRAŽIVANJU

Rad u nastavi				
	Da, uz nadoknadu	Da, volonterski	Ne	Bez Odgovora
Grupa 1	27.60%	48.30%	24.10%	
Grupa 2	17.20%	79.30%	3.40%	
Total	22.40%	63.80%	13.80%	
Rad na projektu				
Grupa 1	24.10%	62.10%	6.90%	6.90%
Grupa 2	17.20%	79.30%		3.40%
Total	20.70%	70.70%	3.40%	5.20%
Rad na istraživanju				
Grupa 1	13.80%	51.70%	34.50%	
Grupa 2	20.70%	55.20%	24.10%	
Total	17.20%	53.40%	29.30%	

Broj predmeta koje studenti mogu da biraju u okviru svojih studija predstavlja poseban problem. U istraživanju koje je sproveda EUA 57% studenata prijavilo je da mogućnost izbora predmeta koje pohađaju na master studijama ne prelazi 25%. [3] Iako tačne podatke za sadržaje master strukovnih studija još uvek nemamo jer nijedan program nije akreditovan, može se pretpostaviti da izbornost predmeta neće biti veća od 25% usled problema koji postoje sa opterećenjem profesora, organizacijom nastave i saradnjom među fakultetima koja postoji i na akademskim studijama.

U tabeli 3 prikazan je prosečan broj sati proveden u školi, na poslu i učenju. Treba napomenuti da se radi o subjektivnom osećaju, odnosno studenti su sami procenili i zaokružili broj provedenih sati. Vidimo da su obe grupe slično odgovorile i da

broj studenata koji provede do 20 sati u školi iznosi 35%, odnosno 48%.

TABELA III. OPTEREĆENJE STUDENATA – BROJ NEDELJNO PROVEDENIH SATI U ŠKOLI, U UČENJU I NA POSLU

Grupa	Sati nedeljno u školi		Sati nedeljno van škole		Sati nedeljno na poslu	
	1	2	1	2	1	2
0 - 20	34.5%	44.8%	41.4%	24.1%	24.1%	10.3%
20 - 30	48.3%	37.9%	41.4%	58.6%	13.8%	10.3%
30 - 40	13.8%	17.2%	17.2%	17.2%	13.8%	6.9%
40 - 50	3.4%				3.4%	
>50					10.3%	6.9%
Ne radim	x	x	x	x	41.4%	62.1%

Isto toliko sati kod kuće provede manje od 20 sati nedeljno u pripremi za predavanja, laboratorijske vežbe, kolokvijume ili ispite. Od ukupnog broja anketiranih studenata 45% je u nekoj vrsti radnog odnosa ili radi na nekoj vrsti privremenog ili povremenog posla.

TABELA IV. REZULTATI STANDARDNE DEVIJACIJE, SREDNJIH VREDNOSTI I KRONBAHOVA ALFA TESTA I MAN-VITNIJEVOG U-TESTA ZA SKUP PITANJA IZ GRUPE 3

Statistika za obe grupe	Grupa 1 SRT 2016		Grupa 2 SRT 2015		Cr. Alph if Item Del.	P vr. za MW U Test
	Std. Dev.	Sr. Vr.	Sr. Vr.	Std. Dev.		
Obavezna_nastava	1.50	3.52	3.69	1.41	0.87	0.67
Nema_master_rada	1.42	2.5	2.9	1.44	0.87	0.29
Obaveze_e_putem	1.26	3.79	3.45	1.57	0.86	0.46
Ispiti_preko_projekta	1.21	3.55	3.55	1.50	0.87	0.79
Smanjeni_kriterijumi	1.23	2.62	3.15	1.26	0.87	0.09
Grupe_manje	1.22	3.31	3.21	1.64	0.87	0.94
Obavezna_6mPraksa	1.50	3.76	3.72	1.27	0.86	0.62
Garantovana_praksa	0.86	4.62	4.17	1.28	0.86	0.17
Garant_zaposlenje	0.79	4.72	4.5	0.88	0.86	0.25
Program_savremen	0.91	4.55	4.41	0.86	0.86	0.39
Više_izbornih	1.22	3.93	4.07	1.01	0.86	0.81
Interdiscipl_predmeti	0.91	3.14	3	1.27	0.86	0.50
Socijalne_veštine	1.26	3.38	3.29	1.15	0.86	0.74
Predavači_iz_privrede	1.34	3.21	3.21	1.52	0.87	0.91
Predavači_sa_iskustv.	0.94	4.45	4.48	1.02	0.86	0.55
Predavači_jasni	0.98	4.52	4.21	1.14	0.86	0.23
Stipendija	1.30	3.93	3.93	1.22	0.86	0.89
Literatura_na_srpskom	1.50	3.52	3.93	1.28	0.86	0.30
Studije_besplatne	0.94	4.45	4.55	0.87	0.86	0.51

Za proveru unutrašnje konzistentnosti, odnosno pouzdanosti (*reliability*) korišćen je statistički test „Kronbahova alfa“. Ovaj test najčešće koristi kod promenljivih sa skalom, odnosno u takozvanim *Likert* pitanjima koja se često mogu videti u anketama. U tabeli 2 dati su rezultati ovog testa u slučaju da se on primeni na sva pitanja iz treće grupe pitanja. Ukupna vrednost alfa za svih 19 pitanja iznosi 0.874

što ukazuje na visoki stepen unutrašnje konzistentnosti. U tabeli 2 takođe se mogu pročitati vrednosti „Kronbahova alfa“ testa u slučaju da se uklone bilo koje od navedenih pitanja. Uklanjanje bilo kog pitanja osim onog sa brojem 1 i 2 rezultiralo bi smanjenjem ovog koeficijenta. Iz ovoga može se zaključiti da nijedno od ovih pitanja ne treba da bude uklonjeno iz ankete. Što se tiče pitanja 1 i 2, njegovim uklanjanjem došlo bi do minimalnog povećanja vrednosti Kronbahove alfe, ali sa druge strane korigovana korelaciona vrednost oba pitanja (*Corrected Item-Total Correlation*) je niska (0.228 i 0.287) što znači da nema potrebe uklanjati ova pitanja.

Man-Vitnijev U neparametarski test korišćen je za ispitivanje razlika između dve grupa studenata. Ovaj test predstavlja neparametarsku alternativu jednosmernom ANOVA testu. Proverom je utvrđeno da podaci za ovu grupu pitanja ispunjavaju sve neophodne uslove za primenu ovog testa. Ovaj test pokazao je da za većinu pitanja ne postoji statistički značajna razlika između odgovora studenata koji pripadaju različitim generacijama jer je p vrednost > 0.05.

IV. DISKUSIJA

Studenti SRT smera pokazuju veliku zainteresovanost za dalje studiranje. Čak **69%** anketiranih planira ili bi volelo da **nastavi studiranje**. U ovom trenutku njih 45% bi upisalo master studije, dok bi specijalističke studije upisalo 24%. U intervjuima koji su objavljeni sa predstavnicima studija, svi su izrazili želju da nakon završetka specijalističkih studija postoji mogućnost da se nastavi studiranje do dobijanja master diplome.

TABELA V. ŽELJA ZA DALJIM STUDIRANJEM IZRAŽENA U PROCENTIMA

Dali biste upisali sledeći nivo studija?				
	Master	Specijalist.	Ne	Zbir
Grupa 1	41.40%	27.60%	31.00%	100%
Grupa 2	48.30%	20.70%	31.00%	100%
Ukupno	44.80%	24.10%	31.00%	100%

Jedan od većih problema kod studenata jeste usklađivanje obaveza na master studijama sa ostalim obavezama. U te obaveze pre svega spadaju zaposlenje s parcijalnim ili punim radnim vremenom, porodične obaveze, i drugo. Takođe, jedan od većih problema jeste način finansiranja studija. **Samo 25% bilo bi spremno da plati školarinu koja je viša od 50.000 po godini studija**, iako je godišnja školarina u proseku znatno viša i kreće se između 80.000 i 160.000. Od ukupnog broja studenata njih 38% nije spremno da plati dalje studiranje.

TABELA VI. VISINA ŠKOLARINE KOJU JE STUDENT SPREMAN DA PLATI

Koliko biste izdvojili za godišnju školarinu na master studijama?					
	do 100K	do 75K	do 50K	Ne	Zbir
Grupa 1	6.90%	27.60%	41.40%	24.10%	100%
Grupa 2	6.90%	10.30%	31.00%	51.70%	100%
Ukupno	6.90%	19.00%	36.20%	37.90%	100%

Razlozi za i protiv upisa master studija postavljeni su kao pitanja koja mogu da imaju više odgovora. Kao glavne razloge za upis master strukovnih studija studenti su naveli to što bi nakon završetka bili u mogućnosti da konkurišu za veći broj poslova. Veliki broj studenata tu pre svega misli na to da bi mogli da predaju određene predmete u osnovnim i srednjim školama, ili da bi mogli da konkurišu za neku od viših pozicija u okviru državnih ustanova. Sticanje praktičnog znanja i to što bi bili bolje pripremljeni za tržište rada takođe je jedan od dominantnih razloga zašto bi studenti upisali master studije. Kao glavne razloge protiv upisa master studija skoro polovina studenata navelo je nedostatak novca. Ostale odgovore zaokružio je zanemarivo mali broj studenata.

Što se tiče razloga koji bi pozitivno uticali na studente da upišu master studije može se zaključiti da među studentima iz obe grupe ne postoje veće razlike, što se može videti u tabeli 2. Studenti obe grupe slažu se da bi na njih pozitivno uticalo ukoliko su studije besplatne, ukoliko bi im bilo zagarantovano zaposlenje ili ukoliko bi mogli da dobiju stipendiju u toku trajanja studija. Na studente bi takođe pozitivno uticalo i to da im škola obezbedi praksu u nekoj kompaniji, da predavači imaju praktičnog iskustva u oblasti koju predaju, kao i da na jasan i razumljiv način izlažu gradivo. Studentima bi takođe bilo značajno ukoliko bi imali više izbornih predmeta.

Ono što je iznenađujuće je da na studente ne bi bitnije uticalo ukoliko bi radili u manjim grupama, ukoliko bi mogli da sve obaveze završe preko interneta (*e-learning*), ukoliko bi se ispiti polagali preko praktičnih projekata, ili ukoliko bi kriterijumi prolaska na ispitima bili smanjeni. Takođe im nije bitna mogućnost slušanja interdisciplinarnih predmeta, niti da u nastavi učestvuju ljudi iz privrede ili drugih institucija koji nisu zaposleni na fakultetu.

V. ZAKLJUČAK

Ovaj rad na grafički i tabelarni način prezentuje podatke o studentima treće godine, kao i njihovim željama i stavovima koji se tiču master strukovnih studija koje će biti uvedene u republici Srbiji u 2017. godini. Može se zaključiti da želja i potreba za ovim nivoom studija postoji, s tim da je količina novca koju su studenti spremni da izdvoje za plaćanje godišnje školarine ograničena. Način na koji studenti procenjuju „vrednost“ master studija mogla bi da bude deo posebnog istraživanja. Studenti generalno nisu spremni da promene instituciju u kojoj studiraju, niti da promene oblast studiranja, što ako se uzme u obzir popularnost informacionih tehnologija ima smisla.

Nalaženje odgovarajućeg reprezentativnog uzorka koji bi na statistički značajan način mogao da izvede zaključke o razlozima koji utiču na studente treće godine da upišu master strukovne studije predstavlja poseban izazov. Prikupljanju reprezentativnog uzorka znatno bi doprinelo nepostojanje značajnih razlika između studenata različitih generacija ili studenata koji potiču iz različitih naučnih ili strukovnih oblasti. Istraživanje prezentovano u ovom radu upravo dokazuje da statistički značajnih razlika među studentima treće godine koji pripadaju različitim generacijama SRT smera na Visokoj tehničkoj školi u Nišu nema. Dodatno istraživanje trebalo bi da utvrdi da li ovakve razlike postoje među studentima koji potiču

iz različitih gradova, i onih koji potiču iz različitih strukovnih ili akademskih oblasti.

VI. LITERATURA

- [1] "Comparative Analysis of various aspects of the higher education system in the European Union and Serbia", Tempus project "Establishing and Capacity Building of a Southeast Serbian Academy and a National Conference for Vocational Higher Education", ECBAC consortium, The school of higher Technical Professional Education, Aleksandar Medvedeva 20, 18000 Nis, http://www.ecbac-tempus.com/documents/ECBAC_Comparative_Analysis_book_2015.pdf, Serbia, 2015
- [2] Akcioni plan za sprovođenje strategije razvoja obrazovanja u Srbiji do 2020. Godine, Ministarstvo obrazovanja Republike Srbije, 2015
- [3] Howard Davis, "Survey of Master degrees in Europe", European University Association, ISBN: 9789078997108, 2009
- [4] Jenifer Larson – Hall, "A Guide to Doing Statistics in Second Language Research Using SPSS", ISBN 10: 0-203-87596-6, 2010
- [5] Louis Cohen, Lawrence Manion, Keith Morrison, "Research Methods in Education", 6th edition, ISBN 13: 978-0-203-02905-3 (ebk), 2007
- [6] Anthony F. Camilleri, Stefan Deplace, Marek Frankowicz, Raimund Hudak, Anne-Christin, Tannhauser, "Professional Higher Education in Europe Characteristics, Practice examples and National differences", The HAPHE Consortium, ISBN: 978-1-63041-763-5 (2nd edition), 2014
- [7] Keith McCormick, Jesus Salcedo, "SPSS for Dummies", 3rd edition, John Wiley & Sons, Inc., 111 River Street, Hoboken, NJ 07030-5774, ISBN 978-1-118-98903-6 (ebk), 2015
- [8] Vesna Miletić, Đurica Grga, "Poznavanje rada na računaru i pristup internet u populaciji studenata stomatologije", Serbian Dental J vol 51 p 97-102, 2004

ABSTRACT

The goal of this paper is to find how many third-year students of applied sciences are interested in continuing their education and applying for professional master studies. It will also discuss the reasons that influence their decision and the way the master should be organized according to students. The research should also find if there are any statistical differences between different generations of students.

PAPER TITLE Analysis of the reasons to apply for applied master studies

Author name(s): Miloš Kosanović, Slavimir Stošović